

Kulturutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare och av 4 § i lagen om ersättning till lantbruksföretagare för självrisktiden enligt sjukförsäkringslagen

Till social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare och av 4 § i lagen om ersättning till lantbruksföretagare för självrisktiden enligt sjukförsäkringslagen (RP 152/2015 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för utlåtande till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överinspektör Hannu Tolonen, undervisnings- och kulturministeriet
- regeringssekreterare Tiina Muinonen, social- och hälsovårdsministeriet
- verksamhetsledare Jarmo Saarela, Suomen Jääkiekkoliijat ry
- specialsakkunnig Petri Heikkinen, Valo, Finlands Idrott rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Jalkapallon Pelaajajyhdistys ry
- Suomen Huippu-urheilijoiden Unioni SHU
- Suomen Koripalloliitto ry
- Finlands Bollförbund rf
- Urheilijajyhdistys ry.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt. I utlåtandet fokuserar kulturutskottet på ändringarna i lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare (276/2009, nedan kallad idrottslagen). Syftet med propositionen är att omsätta de enhälligt godkända förslagen i rapporten från arbetsgruppen för social trygghet för idrottsutövare (Raportteja ja muistioita 2013:41, social- och hälsovårdsministeriet) och att därmed gradvis förbättra den inkomstbaserade sociala tryggheten för idrottsutövare. De sakkunniga var för att propositionen godkänns.

Utlåtande KuUU 2/2016 rd

Kulturutskottet tillstyrker den föreslagna idrottslagen utan ändringar.

Försäkringarnas täckning. Enligt propositionen och uppgifter till utskottet är den snäva finansiella basen en av de viktigaste orsakerna till att den inkomstbaserade sociala tryggheten för idrottsutövare har ordnats genom ett separat system och inte är lika omfattande som det allmänna olycksfalls- och arbetspensionsskyddet. På senare år har antalet försäkrade idrottsutövare konstant legat kring 1 000 personer. Enligt en rapport från maj 2015 fanns det 1 184 försäkrade idrottsutövare 2014. Året innan var de 1 231. Merparten av de försäkrade idrottsutövarna är lagidrottare och de flesta av den ishockeyspelare. År 2014 fanns det 708 försäkrade ishockeyspelare, 235 fotbollsspelare, 96 basketspelare, 87 bollspelare och 50 volleybollspelare.

Kulturutskottet vill särskilt framhålla att det finns stora skillnader i möjligheterna för de som utövar individuell idrott och de som utövar lagidrott att ordna med olycksfalls- och pensionsskydd. Individuella idrottare har ingen arbetsgivare som står för en del av kostnaderna och inte många av dem har ekonomiska möjligheter att betala själva. Genom en lagändring 2009 blev försäkring för individuella idrottare frivillig. Sedan dess har de tecknat färre försäkringar av den typ som lagen avser. Det fanns bara åtta försäkrade individuella idrottare 2014, medan de var 31 så sent som 2008.

Fortsatt utveckling av social trygghet för idrottsutövare. Reformerna i propositionen gäller i första hand lagidrottare. För att revidera den sociala tryggheten för individuella idrottare behövs det helt nya lösningar eftersom de inte har någon arbetsgivare och även en arbetsgivarkonstellation saknas. Då gäller det att beakta dels försäkringsmatematiska faktorer, dels samhällets uppskattning av idrottsutövarens personliga insatser och prestationer och den betydelse personen har som förebild för kommande idrottargenerationer.

Utskottet framhåller att det långsiktiga målet måste vara att idrottsutövare ska ingå i det normala trygghetssystemet och att förmånerna (arbetslöshetsersättning, olycksfallsförsäkring, tillväxt i pensionsskyddet osv.) ska ligga på samma nivå som för andra förvärvsarbetande. Här avses således lagidrottare. Utskottets bedömning är att det inte kommer att gå att införa det normala systemet, som alltså är avsett för löntagare, också för individuella idrottare. Samtidigt ställer sig utskottet bakom de sakkunnigas önskemål om att effekterna av propositionen ska följas upp och utvärderas med bred förankring.

Vid utfrågningen av de sakkunniga uttrycktes en viss oro för bristen på alternativ i försäkringen av idrottsutövare. Enskilda marknadsaktörer kan lägga fast premierna fritt utan att det finns någon reglerande konkurrens. De sakkunniga ansåg också att läget förr eller senare kan vara det att lagstadgad försäkring inte går att teckna någonstans. Kulturutskottet anser det viktigt att social- och hälsovårdsministeriet noga följer upp idrottsutövarnas möjligheter att förbättra sin sociala trygghet med hjälp av försäkringar och snabbt vidtar åtgärder, om det visar sig vara omöjligt att få försäkringar till ett vettigt och rättvist pris.

Enligt vad utskottet erfar behövs det ytterligare finslipning av bland annat dagpenningen från sjukförsäkringen. Den del av lönen som förs över till idrottsfonden bör nämligen räknas in i dagpenningsbeloppet. Det avser bara lagidrottare, enligt utskottets bedömning. Dessutom måste rätten till inkomstrelaterad dagpenning ses över för att också gälla proffsidrottare, och pensionsskyd-

Utlåtande KuUU 2/2016 rd

det kopplat till stipendier för individuella idrottare måste ordnas på samma sätt som för stipendietagare inom andra områden.

Vidare bereds en lagändring som innebär att idrottsutövare också kan få trygghetsförmåner på ålderdomen ordnade via pensionskassa. Reformen är en del av en större översyn och frågan kan därför inte förberedas i så snabb takt. Kulturutskottet understryker dock att frågan är av stor relevans och bör prioriteras i projektberedningen.

Livet efter idrottskarriären. Sedan 2001 har undervisnings- och kulturministeriet satsat mer på vägledning i utbildning efter idrottskarriären. Grenförbunden och Finlands olympiska kommitté har fått stöd att uppmuntra idrottsutövare att söka in till studier redan under den aktiva tiden för att försäkra sig om inkomster efter idrottskarriären. Vidare har ministeriet sedan 2007 stött så kallade idrottsakademier, där deltagarna flexibelt kan kombinera träning och studier. Det är mycket angeläget att utbildningsmöjligheterna under idrottskarriären backas upp, anser utskottet och välkomnar en vidareutveckling av idrottsakademierna.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottet anför

att social- och hälsovårdsutskottet bör beakta det som sägs ovan.

Helsingfors 25.2.2016

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tuomo Puumala cent
vice ordförande Sanna Lauslahti saml
medlem Li Andersson vänst
medlem Ritva Elomaa saf
medlem Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Laura Huhtasaari saf
medlem Marisanna Jarva cent
medlem Hanna Kosonen cent
medlem Sari Multala saml
medlem Ulla Parviainen cent
medlem Saara-Sofia Sirén saml
medlem Jani Toivola gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Kaj Laine.